

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

MAJ 2023

Podsumowanie szczytu G7

Kluczowym wydarzeniem było pojawienie się na szczycie premiera Wołodymira Zełeńskiego. Miniony szczyt nie przyniósł przełomowych zapowiedzi w kluczowych obszarach takich jak rozrojenie nuklearne czy też przyszłość konfliktu ukraińskiego. Należy jednak zwrócić uwagę na konstruktywne podejście do aktywności Pekinu w kwestii potencjalnego zakończenia konfliktu.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 maja: obywatele Japonii zaniepokojeni potencjalnym konfliktem USA-Chiny. Osiemdziesiąt procent wyborców stwierdziło, że obawia się, iż Japonia zostanie wciągnięta w konflikt zbrojny, jeśli Stany Zjednoczone i Chiny rozpoczną spór o Tajwan. Większość respondentów stwierdziła, że Siły Samoobrony powinny ograniczyć swoją rolę do wsparcia amerykańskiej straży tylnej w przypadku próby chińskiej inwazji na Tajwan. Dwadzieścia osiem procent ankietowanych stwierdziło, że bardzo obawia się skutków konfliktu, a 52 procent odpowiedziało, że „w pewnym stopniu”. 16 procent respondentów nie wyraziło poważnych obaw, a tylko 2 procent stwierdziło, że „w ogóle nie obawia się konfliktu”.

3 maja: premier Kishida odrzuca pomysł debaty konstytucyjnej. Administracja Kishidy odrzuciła wezwania do debaty konstytucyjnej w sprawie decyzji o przyznaniu Japonii zdolności do atakowania baz wroga. Podczas zamkniętego rządowego przesłuchania ekspertów w dniu 7 lutego ubiegłego roku, Kuroe Tetsuro, który pełnił funkcję wiceministra obrony do 2017 roku, wezwał do debaty konstytucyjnej na temat rządowych planów rewizji trzech dokumentów dotyczących bezpieczeństwa narodowego. Kuroe stwierdził, że podstawowa powojenna polityka Japonii polegająca na przyjęciu wyłącznie obronnej postawy powinna zostać przededefiniowana, aby poradzić sobie z pogarszającym się środowiskiem bezpieczeństwa. Jego wezwanie do debaty konstytucyjnej pozostało jednak bez odzewu. Panel ekspertów spotkał się między wrześniem a listopadem zeszłego roku, ale żaden z konstytucjonalistów nie został zaproszony. Rząd stwierdził, że nie ma potrzeby debaty konstytucyjnej, ponieważ atak na bazy wroga niekoniecznie stanowi naruszenie konstytucji.

4 maja: spotkanie japońskich i koreańskich doradców ds. obrony. Rozmowy pomiędzy południowokoreańskim doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego Cho Tae-yongiem i jego japońskim odpowiednikiem Akibą Takeo koncentrowały się na trójstronnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa z Waszyngtonem i dalszych wysiłkach zmierzających do powstrzymania północnokoreańskich prób uniknięcia sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ. Wysocy rangą urzędnicy Korei Południowej i Japonii rozmawiali w Seulu o wzmocnieniu koordynacji wobec północnokoreańskich gróźb nuklearnych. Cho i Akiba omówili również ułatwienie wymiany gospodarczej i kulturalnej oraz dostosowanie szerszych strategii dla regionu Indo-Pacyfiku. Doradcy wzięli udział w szerszym spotkaniu z urzędnikami ds. gospodarki i bezpieczeństwa, na którym omówiono kwestie związane z odpornością łańcucha dostaw, zmianami klimatycznymi i nowymi technologiami

8 maja: premier Japonii z wizytą w Seulu. Wizyta premiera Japonii w Seulu oznacza pierwsze od 12 lat wznowienie wzajemnych wizyt przywódców Japonii i Korei Południowej. Prezydent Yoon Suk-yeol na początku szczytu stwierdził, że przywódcy muszą „odejść od myślenia, że nie będziemy w stanie podjąć żadnych kroków w kierunku przyszłej współpracy, chyba że oba narody całkowicie zakończą wszystkie kwestie z przeszłości”. Premier Kishida, odnosząc się do wizyty prezydenta Yoona w Japonii w marcu, zwrócił uwagę na „dynamiczny rozwój różnych form dialogu”. Rozmowy przywódców koncentrowały się wokół współpracy w kwestiach globalnych, a także najnowszych wydarzeniach w regionie Indo-Pacyfiku, w tym działań w Korei Północnej. Delikatnym obszarem była kwestia przeprosin japońskiego rządu za kolonialną przeszłość. Zgodnie z oczekiwaniami administracja Kishidy potwierdziła stanowiska poprzednich gabinetów w sprawie uznania historii, w tym wspólną deklarację Japonii i Korei Południowej z października 1998 r. W deklaracji tej Japonia wyraziła „głęboką skruchę i szczerze przeprosiny” za swoje kolonialne rządy w Korei. Premier Kishida Fumio, wyrażając swoją prywatną opinię podczas szczytu powiedział, że jego "serce boli" z powodu cierpień, jakie koreańscy robotnicy znosili podczas kolonialnych rządów Japonii na Półwyspie Koreańskim. Strona południowokoreańska oczekiwała „konkretnych słów” od Kishidy, które zostałyby zaakceptowane przez południowokoreańską opinię publiczną.

13 maja: szczyt ministrów finansów G7 w Nigacie. Liderzy finansowi Grupy Siedmiu Zaawansowanych Gospodarek omawiali sposoby wsparcia Ukrainy i wywarcia presji na Rosję. Sekretarz skarbu USA Janet Yellen powiedziała, że państwa G-7 „będą wspierać Ukrainę tak długo, jak będzie to konieczne”, aby zakończyć konflikt. Japoński minister finansów Shunichi Suzuki powiedział, że przywódcy będą zastanawiać się nad sposobami uniemożliwienia Rosji i innym krajom obejścia sankcji nałożonych na Moskwę za jej inwazję. Oprócz wojny w Ukrainie podczas szczytu zostały poruszone problemy kryzysu zadłużenia w

krajach rozwijających się oraz impas w sprawie długu publicznego Stanów Zjednoczonych. Ministrowie finansów rozmawiali również na temat zmian klimatycznych, umorzenia długów i znaczenia walut cyfrowych. Ministrowie finansów i szefowie banków centralnych zakończyli trzydniowe rozmowy w Niigata w Japonii, wydając wspólne oświadczenie, w którym zobowiązali się do ściślejszego kontrolowania inflacji, jednocześnie oferując wsparcie dla grup, które najbardziej cierpią z powodu rosnących cen. Ministrowie zobowiązali się również do współpracy w celu zbudowania bardziej stabilnych, zdywersyfikowanych łańcuchów dostaw dla rozwoju czystych źródeł energii oraz „zwiększenia globalnej odporności gospodarczej na różne wstrząsy”.

14 maja: Japonia ostrzega przed zacieśnieniem współpracy wojskowej Chini Japonii. Japoński minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa wyraził zaniepokojenie rosyjską i chińską współpracą wojskową w regionie Azji i Pacyfiku. Jego zdaniem sytuacja bezpieczeństwa w Europie nie może być oddzielona od sytuacji w regionie Indo-Pacyfiku po inwazji Moskwy na Ukrainę. Przemawiając na spotkaniu ministrów spraw zagranicznych państw Europy i Indo-Pacyfiku w Szwecji, Hayashi powiedział, że wojna Rosji na Ukrainie „wstrząsnęła podstawami porządku międzynarodowego” i musi spotkać się ze zjednoczoną reakcją społeczności międzynarodowej. Minister stwierdził, że Chiny i Rosja zacieśniają współpracę wojskową, w tym wspólne loty bombowców i wspólne ćwiczenia marynarki wojennej w pobliżu Japonii. Hayashi ostrzegł również, że Korea Północna „eskaluje prowokacje” w regionie, przeprowadzając próby rakiet balistycznych z niespotykaną dotąd częstotliwością.

20 maja: przywódcy G7 na temat przyszłych relacji z Chinami. Przywódcy G7 wezwali władze w Pekinie „do wywarcia nacisku na Rosję, aby zaprzestała agresji wojskowej i natychmiast, całkowicie i bezwarunkowo wycofała swoje wojska z Ukrainy”. We wspólnym oświadczeniu przywódcy G-7 podkreślili, że nie chcą zaszkodzić Chinom i dążą do nawiązania „konstruktywnych i stabilnych relacji” z Pekinem, „uznając znaczenie szczerego zaangażowania i komunikowania własnych obaw kierowanych bezpośrednio do chińskich władz”. Grupa stwierdziła, że współpraca z Chinami jest potrzebna, biorąc pod uwagę ich globalną rolę i wielkość gospodarczą, apelując o wspólną pracę nad wyzwaniem, takimi jak zmiany klimatyczne, różnorodność biologiczna, długi i potrzeby finansowe krajów wrażliwych, globalne obawy zdrowotne i stabilność gospodarcza. Przywódcy wyrazili jednak „poważne zaniepokojenie” sytuacją na Morzach Wschodnio- i Południowochińskim, gdzie Pekin zwiększa swoją obecność wojskową i grozi użyciem siły w celu przejęcia kontroli nad samorządnym Tajwanem.

20 maja: przywódcy G7 na temat regulacji dotyczących sztucznej inteligencji. Przywódcy państw Grupy Siedmiu wezwali do opracowania i

przyjęcia międzynarodowych standardów technicznych dla godnej zaufania sztucznej inteligencji. Przedstawiciele grupy stwierdzili, że zarządzanie gospodarką cyfrową powinno być aktualizowane zgodnie z „wspólnymi wartościami demokratycznymi”. Unia Europejska zaproponowała przyjęcie przepisów regulujących wiele aspektów rozwoju technologii sztucznej inteligencji. Dialog w ramach G7 ma dotyczyć głównie generatywnej sztucznej inteligencji. Jego celem jest oszacowanie możliwości i identyfikacja wyzwań związanych z nowymi platformami takimi jak ChatGPT. Efektem szczytu będzie uruchomienie forum ministerialnego nazwanego „procesem Hiroszima AI” w celu omówienia kwestii związanych z narzędziami generatywnej sztucznej inteligencji, takimi jak prawa własności intelektualnej i dezinformacja.

20 maja: szczyt G7 a budowa nowych, bezpiecznych łańcuchów dostaw.

Przywódcy G7 poinformowali o utworzeniu inicjatywy mającej na celu przeciwdziałanie „przymusowi gospodarczemu”. Inicjatywa, nazwana „Coordination Platform on Economic Coercion”, będzie wykorzystywać wczesne ostrzeżenie i szybką wymianę informacji na temat przymusu gospodarczego, a jej członkowie będą regularnie spotykać się w celu konsultacji. Inicjatywa została przedstawiona jako narzędzie zwiększenia odporności gospodarczej i bezpieczeństwa gospodarczego oraz sprzeciw wobec „złośliwych praktyk”, które wykorzystują trudną sytuację finansową państw „o niskich i średnich dochodach” i wzmacniają ich uzależnienie. Przywódcy G7 dużo miejsca poświęcili również kwestii budowania odpornych, przejrzystych i zdywersyfikowanych łańcuchów dostaw, „między zaufanymi krajami partnerskimi”. Grupa zapowiedziała tworzenie nowych partnerstw gospodarczych w państwach rozwijających się, zwłaszcza w odniesieniu do towarów krytycznych, takich jak minerały, półprzewodniki i akumulatory.

24 maja: japoński rząd o rozwoju współpracy z NATO. Japoński premier Kishida Fumio stwierdził, że Japonia nie planuje zostać członkiem NATO. Na początku maja Ambasador Japonii w Stanach Zjednoczonych powiedział, że NATO planuje otwarcie biura w Tokio, pierwszego w Azji, w celu ułatwienia konsultacji w regionie. Plany zostały potwierdzone przez premiera Kishidę.

25 maja: PLD przedstawia projekty wsparcia dla rodzin z dziećmi. W maju przedstawiono zapowiedzi kolejnych zmian. Zgodnie z nowymi przepisami zasiłki na opiekę nad dziećmi będą oferowane wszystkim gospodarstwom domowym niezależnie od dochodów i zostaną rozszerzone na dzieci w wieku licealnym. Projekt nowej polityki prorodzinnej przewiduje również podniesienie dodatkowego zasiłku na trzecie i kolejne dzieci w rodzinie do 30 000 jenów (214 USD) miesięcznie, czyli dwukrotnie więcej niż obecnie. Japoński rząd będzie potrzebować łącznie około 3 bilionów jenów (21 miliardów USD) rocznie na wdrożenie tych polityk. Kolejne zapowiedzi socjalne również wyglądają

obietująco. Rząd będzie wypłacał co miesiąc 10 000 jenów dla każdego ucznia szkoły średniej. Administracja Kishidy rozważa również wprowadzenie nowych ulg podatkowych dla gospodarstw domowych z uczniami szkół średnich. Aby rozszerzyć dostęp do usług opieki nad dziećmi, rząd wyda od 800 miliardów jenów do 900 miliardów jenów, aby zapewnić każdemu dziecku możliwość uczęszczania do bezpłatnego przedszkola. Projekt zmian zakłada również, że rząd wyda około 700 miliardów jenów na wypłatę zasiłków dla rodziców, których godziny pracy zostały skrócone z powodu wychowywania dzieci.

26 maja: partner koalicyjny Komeito nie będzie popierał kandydatów PLD w Tokio. Młodszy partner koalicyjny Komeito zdecydował się nie współpracować z rządzącą Partią Liberalno-Demokratyczną w Tokio w następnych wyborach do Izby Niższej. U podstaw sporu leży decyzja o wystawieniu wspólnego kandydata w okręgu nr 28 w Tokio. Komeito planowało wystawić kandydata w okręgu nr 28, który obejmuje wschodnią część okręgu Nerima, ale przedstawiciele LDP poinformowali, że mają już na myśli własnego kandydata. Na spotkaniu z LDP 25 maja, przedstawiciele Komeito powiedzieli, że nie wystawią kandydata w tym okręgu, jednocześnie partia nie poprze żadnego kandydata LDP w okręgach jednomandatowych w Tokio. Sekretarz generalny Komeito Ishii Keiichi stwierdził, że „zaufanie między Komeito a LDP w Tokio dramatycznie spadło”. Dodał jednak, że decyzja ta nie oznacza, że jego partia opuści koalicję rządzącą.

29 maja: wzrost poparcia dla administracji Kishidy Fumio. Sondaż przeprowadzony przez Asahi Shimbun wykazał, że po zakończeniu szczytu G7 wskaźnik poparcia dla gabinetu Kishidy po raz pierwszy od sierpnia był wyższy niż wskaźnik dezaprobaty. Czterdzieści sześć procent respondentów wyraziło poparcie dla gabinetu. 42 procent ankietowanych wyraziło sprzeciw wobec działań rządu. Wśród respondentów płci męskiej ocena aprobaty wyniosła 51 procent, jednak wśród kobiet wskaźnik aprobaty wyniósł zaledwie 40 procent. Pięćdziesiąt dziewięć procent respondentów stwierdziło, że Kishida wykazał się przywództwem jako przewodniczący G-7, w porównaniu z 32 procentami, które stwierdziły, że tego nie zrobił.

29 maja: zmiana nastrojów politycznych w Japonii. Nippon Ishin (Japońska Partia Innowacji) po raz pierwszy wyprzedziła główną opozycyjną Konstytucyjno-Demokratyczną Partię Japonii pod względem popularności wśród wyborców. Respondenci biorący udział w ogólnokrajowym sondażu telefonicznym zostali zapytani, na którą partię zagłosowaliby w wyborach do izby niższej parlamentu w systemie proporcjonalnym. Na szczycie listy znalazła się rządząca Partia Liberalno-Demokratyczna, którą wybrało 36 procent respondentów, następnie Nippon Ishin (17 procent) i CDP (10 procent). Po raz pierwszy więcej respondentów we wszystkich grupach wiekowych wybrało Ishin niż CDP. Wśród

respondentów w wieku od 30 do 50 lat odsetek wybierających Ishin był ponad dwukrotnie wyższy niż w przypadku CDP.

30 maja: Syn premiera Kishidy poda się do dymisji z powodu prywatnego przyjęcia w oficjalnej rezydencji. Premier Kishida Fumio poinformował, że jego syn rezygnuje ze stanowiska sekretarza wykonawczego ds. politycznych, aby wziąć odpowiedzialność za wykorzystanie rezydencji premiera w celu organizacji prywatnego przyjęcia, co wywołało publiczne oburzenie. Kishida Shotaro, sekretarz wykonawczy ds. politycznych i najstarszy syn premiera Kishidy zaprosił grupę osób, w tym krewnych, na przyjęcie z okazji zakończenia roku 30 grudnia w oficjalnej rezydencji premiera. Zdjęcia opublikowane przez tygodnik Shukan Bunshun pokazują syna Kishidy i jego krewnych pozujących na wyłożonych czerwonym dywanem schodach, imitując grupowe zdjęcia nowo mianowanych członków gabinetu, z Shotaro Kishidą w centrum - pozycja zarezerwowana dla premiera. Skandal jest poważnym problemem wizerunkowym dla administracji premiera Kishidy.

KOMENTARZ

Najważniejsze wydarzenia w polityce zagranicznej koncentrowały się wokół szczytu G7 w Hiroszynie.

Jednym z kluczowych tematów omawianych podczas szczytu był proces zmniejszania arsenału broni jądrowej. Od czasu podjęcia decyzji o zorganizowaniu szczytu w Hiroszynie, premier Kishida Fumio podkreślał znaczenie postępów w wysiłkach na rzecz rozbrojenia nuklearnego i nierozprzestrzeniania broni jądrowej. Japońskie deklaracje nawiązywały do rosnącego zagrożenia wynikającego z rosyjskich gróźb użycia broni jądrowej oraz postępującego programu nuklearnego i raketowego Korei Północnej. Zdaniem premiera Kishidy przywódcy rozwiniętych gospodarek podczas szczytu „zgodzili się pracować na rzecz świata bez broni jądrowej” i wypracowali wspólne stanowisko, że groźby użycia broni jądrowej „nie mogą być tolerowane”. Grupa G-7 doceniła znaczenie 77-letniego okresu, w którym broń nuklearna nie została użyta i potwierdziła, że „w wojnie nuklearnej nie ma zwycięzców”. Zdaniem krytyków przywódcy G-7 nie przedstawili szczegółowych planów zwiększenia wysiłków na rzecz rozbrojenia i nierozprzestrzeniania broni jądrowej. Międzynarodowa Kampania na rzecz Zniesienia Broni Nuklearnej ICAN stwierdziła, że podczas szczytu „nie przedstawiono niczego nowego i konkretnego”.

Japoński przywódca wielokrotnie odnosił się do rosnącej aktywności Chin w regionie Indo-Pacyfiku. Premier Kishida wezwał Pekin do „odpowiedzialnego działania” w społeczności międzynarodowej, w obliczu, pogłębiającej się współpracy wojskowej z Moskwą oraz rosnącego napięcia wokół Tajwanu. Z drugiej strony we wspólnym oświadczeniu, przywódcy G-7 podkreślili, że nie chcą zaszkodzić Chinom i dążą do budowania „konstruktywnych i stabilnych relacji” z Pekinem. Przywódcy G-7 wezwali Chiny do odegrania konstruktywnej roli w procesie, który może doprowadzić do rozpoczęcia rozmów pokojowych pomiędzy Moskwą a Kijowem. Współpraca z Chinami jest konieczna w wielu obszarach, takich jak zmiany klimatu, różnorodność biologiczna, rosnące zadłużenie i potrzeby finansowe krajów wrażliwych, globalna sytuacja zdrowotna i stabilność gospodarcza.

W oświadczeniu końcowym wydanym podczas szczytu ministrów finansów i szefów banków centralnych w Nigacie, również nie uwzględniono otwartej krytyki pod adresem Pekinu. Oświadczenie nie zawierało żadnej konkretnej wzmianki o Chinach ani stwierdzeń łączących ten kraj z przymusem gospodarczym w dążeniu do celów politycznych. Przedstawienie nowej platformy G-7, która ma zwalczać przypadki przymusu gospodarczego, spotkało się jednak z ostrą reakcją ze strony Pekinu.

Podsumowując szczyt G7 nie przyniósł przełomowych zapowiedzi w kluczowych obszarach takich jak rozrojenie nuklearne czy też przyszłość konfliktu ukraińskiego. Należy jednak zwrócić uwagę na konstruktywne podejście do aktywności Pekinu w tych obszarach. Deklaracje przywódców grupy kierowane pod adresem Chin można rozumieć jako ostrożną próbę nawiązania dialogu, który może doprowadzić do nawiązania współpracy w neutralnych obszarach.

W polityce wewnętrznej warto zwrócić uwagę na konkretne zapowiedzi zmian w polityce socjalnej będących częścią rządowej strategii walki ze spadającą liczbą urodzeń.

Pomimo tego, że zapowiedzi głębokich zmian w systemie wsparcia dla rodzin z dziećmi przyciągają uwagę opinii publicznej, wielu wyborców poddaje w wątpliwość rządowe propozycje socjalne a w szczególności sposób ich finansowania. Około 80% ankietowanych nie sądzi, że rządowe plany zmiany w systemie opieki nad dziećmi przyniosą oczekiwane rezultaty. Około 60% ankietowanych nie zgadza się na finansowanie tych planów poprzez zwiększenie obciążenia podatników. Dlatego też problem sfinansowania nowego programu finansowego będzie niezwykle trudny do rozwiązania. W maju premier Kishida po raz kolejny stwierdził, że nie przewiduje podniesienia podatków w celu sfinansowania obietnic prorodzinnych. Innym rozwiązaniem może być podniesienie składek na ubezpieczenie społeczne, w szczególności składek płaconych na ubezpieczenie zdrowotne. Przedstawiciele pracowników i kadry

zarządzającej twierdzą jednak, że takie działanie ograniczyłoby długo efekt podwyżek płac, czyli jedną z flagowych zapowiedzi premiera Kishidy. Zwiększenie składek na program ubezpieczeń zdrowotnych oznacza także wzrost wydatków przedsiębiorstw. Inną propozycją jest wykorzystanie oszczędności wygenerowanych dzięki ograniczeniom fiskalnym na zwiększenie wydatków na ubezpieczenie społeczne. Takie rozwiązanie oznacza jednak obciążenie funduszy na program opieki medycznej i opieki nad osobami starszymi.

Japoński rząd nie udzielił jeszcze zadowalającej odpowiedzi dotyczącej źródeł finansowania ambitnych wydatków rządowych. Należy również pamiętać, że zamiany w polityce prorodzinnej nie są jedynym programem zwiększenia wydatków budżetowych. Administracja Kishidy zapowiedziała także podwojenie wydatków obronnych oraz kolejny pakiet stymulacyjny dla japońskiej gospodarki. W żadnym z tych przypadków nie przedstawiono szczegółów finansowania, co najprawdopodobniej będzie oznaczać konieczność podniesienia podatków i wzrost zadłużenia japońskiej gospodarki.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

5 maja: spotkanie ministrów spraw zagranicznych Japonii i Ukrainy.

Minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa zobowiązał

4 maja: polsko-japońskie porozumienia o współpracy gospodarczej.

Minister rozwoju i technologii Waldemar Buda spotkał się z ministrem gospodarki, handlu i przemysłu Japonii, Nishimurą Yasutoshim. W trakcie spotkania ministrowie Polski i Japonii podjęli decyzję o ustanowieniu dwustronnych konsultacji gospodarczych, które będą koncentrować na wymianie handlowej, inwestycjach, identyfikacji barier i perspektywach nowych obszarów współpracy. Spotkaniu towarzyszyło podpisanie porozumień o współpracy pomiędzy polskimi i japońskimi instytucjami wsparcia przedsiębiorczości tj. Polską Agencją Inwestycji i Handlu (PAIH) i Japońską Organizacją Handlu Zagranicznego (Japan External Trade Organization, JETRO) oraz Korporacją Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE) i Japońskim Ubezpieczeniem Kredytów Exportowych (Nippon Export Investment Insurance, NEXI). Celem współpracy nowych podmiotów ma być między innymi realizacja wspólnych projektów inwestycyjnych na terenie państw trzecich.

4 maja: polsko-japońskie memorandum o współpracy wodorowej.

Memorandum o współpracy w dziedzinie rozwoju technologii wodorowych zostało podpisane w Warszawie przez minister klimatu i środowiska Annę

Moskwę oraz ministra gospodarki, handlu i przemysłu Japonii Nishimurę Yasutoshiego. Porozumienie zakłada pogłębienie współpracy w zakresie badań oraz komercjalizacji wykorzystania wodoru. Rozmowy będą również dotyczyć rozszerzenia współpracy o technologie „czystego węgla” CCS czy zielonego amoniaku.

10 maja: minister spraw zagranicznych Zbigniew Rau z wizytą w Japonii.

Polski minister spraw zagranicznych spotkał się z ministrem Yoshimasą Hayashim oraz premierem Kishidą Fumio. Podczas spotkania Minister Rau podkreślił, że Japonia jest strategicznym partnerem, z którym podziela fundamentalne wartości, oraz że jest zadowolony z postępów w różnych obszarach stosunków opartych na wspólnym Planie Działania. Priorytety zawarte w Planie Działania na lata 2021-2025 obejmują m.in. współpracę przy organizacji Expo 2025 w Osace, współpracę przy eliminowaniu barier w handlu i pogłębienie współpracy w zakresie nowoczesnych technologii. Minister Hayashi przedstawił założenia nowej japońskiej „Strategii Bezpieczeństwa Narodowego” i nowy plan „Wolnego i Otwartego Indo-Pacyfiku” w świetle zmieniającej się sytuacji dotyczącej bezpieczeństwa. Obaj ministrowie wymienili również poglądy na temat sytuacji na Ukrainie i zgodzili się kontynuować współpracę, uznając, że niemożliwe jest omawianie bezpieczeństwa Europy i Indo-Pacyfiku oddzielnie. Ministrowie wymienili poglądy na temat wyzwań związanych z bezpieczeństwem gospodarczym, w tym przymusu gospodarczego, a także znaczenia przejrzystego i sprawiedliwego finansowania rozwoju oraz potwierdzili dalszy rozwój współpracy.

12 maja: Japonia przeznaczy miliard dolarów w ramach wsparcia państw przyjmujących osoby uciekające z Ukrainy.

Podczas spotkania ministrów finansów G7 Japonia przedstawiła plan uruchomienia 1 miliarda dolarów na pomoc państwom sąsiadującym z Ukrainą w przyjęciu uchodźców z ogarniętego wojną kraju. Finansowanie zostanie zapewnione za pośrednictwem państwowego Japońskiego Banku Współpracy Międzynarodowej (JBIC). Fundusz zostanie również wykorzystany w celu ułatwienia inwestycji japońskich firm w tych krajach. Przedstawiciele G7 potwierdzili zadeklarowane do tej pory wsparcie finansowe dla Ukrainy, jednocześnie zwiększając koordynację między rozwijającymi się instytucjami finansowymi i wspierając państwa otaczające. G7 będzie również debatować nad tym, jak uniemożliwić Rosji obejście sankcji nałożonych po jej inwazji na Ukrainę.

19 maja: Polska, Japonia i Ukraina utworzą zieloną strefę przemysłową w Buczy.

Firmy z Polski, Japonii i Ukrainy podpisały listy intencyjne w sprawie budowy Zielonej Strefy Przemysłowej w Buczy na Ukrainie. Bucza, w obwodzie kijowskim stała się symbolem rosyjskich zbrodni, w tym przeciwko ludności cywilnej. Podczas okupacji zniszczono infrastrukturę, sieci przesyłowe, budynki

prywatne i publiczne. Zgodnie z umową, miasto przekaże tereny na potrzeby Zielonej Strefy Przemysłowej, która obejmie obszar 3000 hektarów. Polska firma Hynfra będzie odpowiedzialna za koncepcję i projekt, podczas gdy japońska firma Tsubame dostarczy technologię do budowy bezpiecznych zielonych magazynów energii z produkcji amoniaku. Ukraińska firma inżynierska UTEM będzie odpowiedzialna za realizację inwestycji. Projekt Zielonej Strefy Przemysłowej przewiduje produkcję energii na potrzeby lokalne. Wodór i amoniak będą produkowane z odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna i wiatrowa, i wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej, paliw i nawozów.

21 maja: prezydent Zełeński na szczycie G7 w Hiroszynie. Jednym z najważniejszych tematów omawianych podczas szczytu była sytuacja w Ukrainie. Kluczowym wydarzeniem było pojawienie się na szczycie premiera Wołodymyra Zełeńskiego. Zdaniem premiera Kishidy przywódcy G-7 pokazali „niezachwianą jedność” w procesie wspierania Kijowa oraz zgodzili się wzmacnić sankcje gospodarcze wobec Rosji. Premier stwierdził, że obecność prezydenta Zełeńskiego na szczycie pomogła wysłać „silny sygnał” w sprawie kryzysu na Ukrainie.

25 maja: Japonia dostarczy Ukrainie 100 pojazdów SDF. Japonia planuje przekazać około 100 pojazdów Sił Samoobrony w ramach nowego pakietu środków wsparcia dla Ukrainy. 24 maja pierwsze dwie sześciuosobowe ciężarówki, z których korzystali członkowie naziemnych SDF, zostały przekazane w siedzibie japońskiego Ministerstwa Obrony. W ceremonii przekazania uczestniczyli Ino Toshiro, minister obrony i Sergiy Korsunsky, ambasador Ukrainy w Japonii. Pojazdy wysyłane do Ukrainy będą obejmować 10-osobowe ciężarówki ogólnego przeznaczenia z napędem na cztery koła i pojazdy do transportu materiałów, które mogą przewozić gruz.

KOMENTARZ

Szereg ciekawych wydarzeń w polityce dwustronnej pokazuje, że konflikt w Ukrainie oraz zacieśnienie współpracy w ramach G-7 zwiastują dalsze zbliżenie w relacjach polsko-japońskich.

Podpisanie porozumienia o współpracy wodorowej oraz rozmowy prowadzone podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych dotyczyły głównie rozwoju obszarów współpracy energetycznej i dyplomatycznej rozwijanych od kilku lat. Warto jednak zwrócić uwagę na trójstronne porozumienie dotyczące utworzenia zielonej strefy przemysłowej w Buczy i zapowiedź zwiększenia polsko-japońskiej współpracy inwestycyjnej w krajach trzecich. Wygląda na to, że polskie firmy przy

współpracy z japońskimi partnerami będą mogły brać udział w licznych projektach infrastrukturalnych związanych z odbudową Ukrainy. Polska będzie mogła również skorzystać z dodatkowych funduszy japońskich przeznaczonych dla państw przyjmujących osoby uciekające przed wojną na Ukrainie. Położenie geograficzne sprzyja rozwojowi polsko-japońskiej współpracy na rzecz odbudowy Ukrainy po zakończeniu konfliktu. Miejmy nadzieję, że podobne projekty będą początkiem nowego istotnego rozdziału w relacjach polsko-japońskich.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

3 maja: Japonia i Korea Południowa wzmacniają dialog gospodarczy. Japonia i Korea Południowa zorganizowały pierwsze od siedmiu lat spotkanie ministrów finansów i zgodziły się na wznowienie regularnego dialogu wysokiego szczebla dotyczące zagrożeń gospodarczych. Wznowienie dwustronnych rozmów finansowych odbyło się tuż przed wizytą premiera Japonii Fumio Kishidy w Korei Południowej. Szczyt został zorganizowany z okazji spotkania członków Azjatyckiego Banku Rozwoju w południowokoreańskim mieście Incheon, który jest poświęcony regionalnym wyzwaniom gospodarczym i sposobom wzmocnienia zabezpieczenia na wypadek zagrożeń. Wspólne oświadczenie ministrów finansów ostrzega przed zagrożeniami dla gospodarki regionu i wzywa państwa do zachowania czujności wobec potencjalnych skutków ubocznych niedawnych zawirowań w amerykańskim i europejskim sektorze bankowym. Japonia i Korea Południowa mogą wzmocnić partnerstwa prywatne i rządowe w branżach zaawansowanych technologii, takich jak produkcja półprzewodników i akumulatorów.

11 maja: Toyota notuje spadek zysków w związku z rosnącymi kosztami materiałów. Toyota Motor Corp. poinformowała, że jej zysk netto spadł o 14,0 procent w roku fiskalnym 2022 w porównaniu z rokiem poprzednim do 18 miliardów dolarów, co stanowi pierwszy spadek od czterech lat z powodu rosnących kosztów materiałów. Zysk operacyjny za ubiegły rok fiskalny spadł o 9,0 procent do 2,73 bln jenów, chociaż japoński producent samochodów odnotował rekordową sprzedaż osłabieniu japońskiej waluty. W bieżącym roku obrotowym Toyota spodziewa się wzrostu zysku netto o 5,2% do 2,58 bln jenów.

13 maja: Toyota notuje spadek zysków w związku z rosnącymi kosztami materiałów. Odpływ pieniędzy z Chin stał się kołem ratunkowym dla japońskich zajazdów i hoteli walczących o przetrwanie po latach ograniczeń związanych z pandemią Covid-19. Według MSCI Real Assets, zagraniczni nabywcy stanowili prawie połowę japońskich transakcji hotelowych, które zostały zamknięte w okresie od początku roku do marca. Japońska branża turystyczna cieszyła się

stałym wzrostem od 2012 r. do pandemii, ponieważ rząd starał się przyciągnąć przyjeżdżających turystów. Wiele tradycyjnych zajazdów miało jednak trudności z przyciągnięciem wystarczającej liczby zagranicznych gości, aby utrzymać się na powierzchni, ponieważ pozostawały w tyle za bardziej nowoczesnymi obiektami, mając problem z obsługą rezerwacji online wprowadzeniem usług wielojęzycznych. Przewidywany napływ chińskich inwestycji do Japonii wynika z tego, że bogate osoby coraz częściej wybierają ten kraj jako miejsce do inwestowania, a nawet zamieszkania. Dlatego też, zamówienia płynące od chińskich przyjezdnych stały się jednym z najważniejszych źródeł utrzymania dla wielu obiektów turystycznych w Japonii. Wielu Chińczyków szuka również możliwości biznesowych, które pomogą im uzyskać prawo pobytu w Japonii, ale głęboko zakorzeniona nieufność wobec osób z zewnątrz, a zwłaszcza Chińczyków, pozostaje poważną barierą.

17 maja: japońskie firmy energetyczne zapowiadają poważne podwyżki rachunków. Siedem dużych firm energetycznych w Japonii ogłosiło plany podniesienia cen od przyszłego miesiąca, ponieważ rząd zaakceptował projekt wzrostu regulowanych stawek dla gospodarstw domowych. Siedem firm energetycznych w Hokkaido, Tohoku, Tokio, Hokuriku, Chugoku, Shikoku i na Okinawie podniesie ceny. Średni wzrost cen dla każdej z firm wynosi 15,9% ale niektóre z nich zapowiedziały podwyżki przekraczające 25%. Po zatwierdzeniu przez Ministerstwo Gospodarki, Handlu i Przemysłu, ceny wzrosną od pierwszego dnia kolejnego miesiąca.

18 maja: Japonia notuje spadek deficytu handlowego. Japoński deficyt handlowy zmniejszył się w kwietniu niemal o połowę do najniższego od roku poziomu 432,41 mld jenów (3 mld USD). Wartość importu spadła po raz pierwszy od 27 miesięcy z powodu niższych cen ropy naftowej, podczas gdy eksport samochodów do USA wzrósł do rekordowego poziomu. Rosnące koszty surowców energetycznych były poważnym wyzwaniem dla japońskiego sektora finansowego. W kwietniu wartość całkowitego importu spadła o 2,3 procent do 8,72 bln jenów, na co wpływ miała tańsza ropa naftowa i skroplony gaz ziemny.

19 maja: próba odbudowy japońskiego sektora produkcji półprzewodników. Premier Kishida Fumio spotkał się z dyrektorami siedmiu firm, które są liderami w branży produkcji półprzewodników: Taiwan Semiconductor Manufacturing Co., Samsung Electronics Co., Intel Corp., Micron Technology Inc, IBM, Applied Materials Inc. i Imec. Celem spotkania było omówienie przyszłych programów inwestycyjnych z udziałem japońskich firm, a także współpracy przy opracowywaniu chipów nowej generacji. Premier wezwał do wzmocnienia łańcucha dostaw dla japońskiego przemysłu. Szef japońskiego rządu obiecał większe wsparcie dla producentów chipów, w tym kroki mające na celu przyciągnięcie większej liczby inwestycji zagranicznych. Kishida obiecał

zwiększenie inwestycji, w tym dotację w wysokości 3,4 miliarda dolarów dla nowej fabryki TSMC w prefekturze Kumamoto.

19 maja: Chiny wyprzedzają Japonię pod względem eksportu samochodów.

Chiny po raz pierwszy wyprzedziły Japonię jako największy eksporter samochodów na świecie. Wzrost chińskiego eksportu jest napędzany rosnącym popytem na pojazdy elektryczne i zwiększonymi zamówieniami z Rosji. Chiński eksport samochodów w okresie styczeń-marzec wzrósł o 58% w porównaniu z rokiem poprzednim do 1,07 miliona sztuk, według Chińskiego Stowarzyszenia Producentów Samochodów. Według Japońskiego Stowarzyszenia Producentów Samochodów, w tym samym kwartale Japonia wyeksportowała 950 000 pojazdów, co oznacza wzrost o 6% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Chiński eksport samochodów nadal rośnie w bieżącym kwartale. Grupa przemysłowa zajmująca się pojazdami osobowymi oczekuje, że eksport wzrośnie o 30% w całym roku kalendarzowym do 4 milionów sztuk. Przejście na pojazdy elektryczne przyczyniło się do wzrostu znaczenia Chin jako potęgi w eksporcie samochodów. W pierwszym kwartale eksport nowych pojazdów w tym pojazdów elektrycznych, wzrósł o 93% w porównaniu z rokiem ubiegłym, do 380 000 sztuk. Nowe pojazdy energetyczne stanowiły około 40% całkowitego eksportu samochodów z Chin.

23 maja: dobre dane gospodarcze płynące z Japonii. Powolne ożywienie gospodarcze Japonii po pandemii wykazuje oznaki rosnącego tempa. Indeks aktywności zakupów w japońskim sektorze usługowym au Jibun Bank wzrósł w maju o 0,9 punktu do rekordowego poziomu 56,3. Głównym czynnikiem napędzającym konsumpcję był powrót zagranicznych turystów po pandemii Covid-19. Zanotowano również wzrost w sektorze produkcyjnym wzrósł o 1,3 punktu do poziomu 50,8. po raz pierwszy od października 2022 roku. Dane pokazują, że japońska gospodarka rozwija się w szybszym tempie niż oczekiwano w pierwszych trzech miesiącach roku.

29 maja: Japonia wprowadzi nowe regulacje dotyczące rynku kryptowalut.

Japońscy ustawodawcy potwierdzili plany nałożenia bardziej rygorystycznych przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy (AML) w branży walut cyfrowych. Nowy system zasad zostanie uruchomiony 1 czerwca. Eksperti uważają, że wytyczne mają na celu dostosowanie japońskich procesów AML do globalnych standardów po serii upadków w sektorze walut cyfrowych. Głównym celem nowych przepisów jest ratyfikacja zasad opracowanych w ramach Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF), wymagającej szczegółowego raportowania transakcji. Nowe zasady nakładają na giełdy aktywów cyfrowych obowiązek zgłaszania wszystkich szczegółów każdej transakcji aktywami cyfrowymi przekraczającej 3000 USD. W grudniu FATF

orzekła, że obecne procedury AML w Japonii nie spełniają jej standardów, grożąc umieszczeniem kraju na "szarej liście".

31 maja: administracja Kishidy zabezpieczy 26 mld USD w budżecie na politykę wsparcia liczby urodzeń. Japoński premier Fumio Kishida poinstruował w środę swój rząd, aby zabezpieczyć ok. 26 miliardów dolarów w rocznym budżecie na opiekę nad dziećmi. Premier obiecał podwoić wydatki na opiekę nad dziećmi w ciągu najbliższych trzech lat, aby pomóc w odwróceniu malejącego wskaźnika urodzeń w kraju. Wcześniej rząd szacował, że musi zabezpieczyć mniejszą kwotę, aby pokryć rozszerzenie zasiłków na opiekę nad dziećmi i innych powiązanych świadczeń. Środki te będą miały na celu wsparcie szkolnictwa wyższego, zapobieganie wykorzystywaniu dzieci w ubóstwie i zapewnienie opieki medycznej niepełnosprawnym dzieciom.

KOMENTARZ

Dane płynące z japońskiej gospodarki wskazują na przyspieszenie procesu odbudowy po pandemii COVID-19

Dane zaprezentowane przez Jibun Bank wskazują na wzrost konsumpcji oraz aktywności produkcyjnej w japońskim przemyśle. Głównym czynnikiem pobudzającym wzrost jest rozpoczęcie sezonu turystycznego i przyjazd zagranicznych podróżnych. Pomimo rosnących obaw o spowolnienie w gospodarce amerykańskiej i europejskiej japoński eksport w tych regionach osiągnął rekordowe wartości. Głównym czynnikiem odpowiadającym za wzrost eksportu jest osłabienie japońskiej waluty. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na spadek cen surowców energetycznych, który doprowadził do pierwszego od 27 miesięcy spadku japońskiego importu. Wzrostowi konsumpcji i produkcji towarzyszą również dobre nastroje na japońskiej giełdzie, której wycena osiągnęła najwyższą wartość od roku 1990.

Korzystne dane płynące z japońskiej gospodarki są kolejnym czynnikiem, który może skłonić administrację Kishidy Fumio do ogłoszenia przedterminowych wyborów. Czynnikiem, które mogą odstraszać premiera od tej decyzji jest ostatni skandal polityczny z udziałem jego syna oraz rosnące zadłużenie japońskiej gospodarki. Administracja Kishidy Fumio przedstawiła szereg interesujących zapowiedzi dotyczących zwiększenia wydatków na politykę socjalną. Niestety podobnie jak w przypadku zwiększenia wydatków zbrojeniowych, nie przedstawiono szczegółów ich finansowania. Wielu Japończyków pozostaje sceptycznych do przyszłej kondycji japońskiej gospodarki z powodu

postępującego wzrostu cen. Zapowiedź znacznego podniesienia cen prądu przez duże spółki energetyczne może tylko spotęgować te obawy w nadchodzących tygodniach.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

